

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE ZOT

Spel van het erf in 3 bedrijven

door

Gaston Martens

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1991

Nr. 1944

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

C.I.P. KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK ALBERT I
Martens, Gaston

De zot : spel van het erf in drie bedrijven / Gaston Martens. - Antwerpen : Toneelfonds J. Janssens, 1992. - 47p. ; 30 cm.

ISBN 90-385-0123-4

Doelgroep : Toneelverenigingen

NUGI: 302

Wettelijk depot D/1992/220/2

ISBN 90-385-0123-4

cop. 1991 Toneelfonds J. Janssens/Erven Gaston Martens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN

1 dame - 7 heren

Boer Verleye

Fons

Medard

Lieven

Karel

} zijn zonen

Belleke, meid bij Verleye

Sporre, koeier

Kroeske, rondreizend vertinner

EERSTE BEDRIJF

Een zwoele oogstdag in Vlaanderen. Rond 't Kouterhof is 't land effen geschoren, uitgezonderd een haverstuk van boer Verleye. Waar voor jaren de Kouterboer altijd de eerste met zijn oogst binnen was, is hij nu de laatste. Het volk is te lande schaars geworden. De werkkrachten trekken naar de steden of naar Frankrijk, waar ze voor hoger loon het slavenwerk verrichten. In de huiskeuken dut boer Verleye in de zetel. De zetel staat voorplan links tussen de horlogekast en de brede Vlaamse schouw. Op 't achterplan is de voutedeur. Boven 't kaafberd glimmen tinnen schotels tussen oude borden. Er boven hangt een gesneden Kristus aan het kruis. Onder de schouw vierkant de massieve stoof. Voorplan midden: banken en stoelen, de witgeschuurde boeretafel. Het schotelhuis is eerste plan rechts, ernaast de kelder, verder een antiek buffet met glazen bovenkant; achteraan is de pronk-kamerdeur. In de achterwand tussen twee vensters is de achterdeur. Half toegesloten luiken temperen het daglicht. De muren zijn in groene olieverf. Brede strooien hoeden liggen op de stoelen.

Verleye is de lang-magere boer, getaand en gehard door zon, regen en wind. Niet de strijd tegen de natuur, maar zijn zeventig jaren en de moeilijke bereddering van het hof, hebben zijn haar verzilverd en zijn gestalte gebogen. Onder zijn weinig woorden schuilen gelatenheid en nood. Fons, zijn oudste zoon, de rug naar d'achterdeur, hoofd en armen leunend op de tafel, snorkt zijn middagroes. Hij is een twee-en-dertig jarige sprachtkerel, boud van taal, bruin en blond van kop. Aan het uiteinde der tafel zit Lieven over een boek gebogen, het grote hoofd in de beenderige vingers. In 't dorp noemen ze hem "Verleyen's-e zot". Zwaar rijst de gemartelde kop van een lijdende dromer boven de lange gestalte, die zo rilde is als die van een ziekelijke knaap. Hij bezit de lichtende ogen van een ziener. De gebaren zijn zenuwachtig, kort, in tegenstelling met zijn lome, onzekere gang. Hij hinkt lichtjes en steunt steeds op 'n stok.

Belleke komt uit het schotelhuis. Ze lijkt nauwelijks achttien jaar. Haar ranke leden en haar bleek-fijn kopje stemmen niet met de kloeke omgeving van een Vlaamse boerekeuken, en ware 't niet haar landelijke dracht en haar gewestspreek, zou de toeschouwer haar een jonge aristokrate denken, die enige dagen op

de hofstede verblijft. Ze draagt het blonde kleur der vlas en de blik is nog zo zacht en zo diep, als die van een kind. Ze kijkt op het uurwerk, nadert Lieven, wil spreken.

LIEVEN : (Pakt haar hand beet, leest) En zij, de natuur, is onuitputbaar, duizendvoudig wonderbaar... (kijkt op) Duizendvoudig. Verstaat ge, Belleke ?

BELLEKE : (knikt, dan zacht) Kijk, Lieven, 't is al achter den tweeën.

LIEVEN : ... Vader !... 't Is al tien minuten twee.

(Belleke brengt eetgerief van tafel in schotelhuis.)

VERLEYE : (wakker) ... Fons ! ...Fons !

(Fons blijft onbeweeglijk.)

LIEVEN : Fons !!!

FONS : Jaa !

VERLEYE : 't Is nabij 'n kwart twee.

FONS : (lui) Doe 't ?

VERLEYE : En ge weet, as 't volk alleen is... (staat op, smekend) Toe, jongen, d'haver zou vandage toch moeten af zijn.

FONS : Jaa.

LIEVEN : (ongeduldig) Toe, Fons.

FONS : (wakker, stuurs) Awel, wat weet ge ?

LIEVEN : (de klok bedoelend) Kijk nekeer hoe laat dat 't al is.

FONS : (staat op, geprikkeld) Dat weet ik ook. Maar as ge zodanig voor de vooruitgang zijt, waarom 'n gaat ge dan zelve naar 't land niet ?

VERLEYE : (sussend) Toe, toe...

(Fons gaat het schotelhuis binnen. Verleye zet 'n strooien hoed op, traag af.)

FONS : (in schotelhuis, bars) Foert !... Plaatse !

(Lieven luistert.)

FONS : Gaat 't niet dan ?

LIEVEN : (Zijn gezicht krijgt een gemartelde uitdrukking. Gaat tot aan de deur.) Moet 'n meissen misschien 'r werk niet doen ?

FONS : (Tussen water plassen op de pompsteen) Verdomd ! Gaat gij misschien 't werk regelen ? Allee, pezewever, mijd u !

(Lieven schuift terzijde. Fons op, 't gezicht afvegend met 'n handdoek.)

LIEVEN : Ge moet niet inzitten met wat-ie zegt, Belleke.

FONS : (Rukt Lieven weg, klapt nijdig de deur toe.) Stommerik ! Ge zijt gij toch zot !

LIEVEN : (zwak protesterend) Wie dat zegt...

FONS : (afsnauwend) Ik, en Jan en alleman. Is dat nu 'n manier van met 't werkvolk om te gaan ? Of zijt ge'r misschien voor aangesteld ?

LIEVEN : Als 'r iemand niet 'n doet wat-ie moet doen....

FONS : Zult gij het zeker doen, hé ?

LIEVEN : Nee, ik...

FONS : Nee ?! Jammer genoeg, want dat zou nogal 't zien weerd zijn... Als de stier dan geen melk 'n geeft en den hane geen eiers 'n legt... (gekkend) Lieven Verleye baas, boer op 't Kouterhof, hahaha !

LIEVEN : (bitter) 'k Weet wel da 'k niet 'n kan...

FONS : Ah, ge weet het, maar ge vergeet het bij momenten nogal nekeer, hé ? Ge zijt somtijds nogal goed gebekt... (Lievens taal nabootsend) Als 'r iemand niet 'n doet wat ie moet doen. (driftig) Doet gij het, luiaard ?... Da's gemakkelijk gezeid: 'k en kan niet. Ik moet 't dan maar doen, hé ? Al doen... Maar 'k vaag 'r an, zulle ! 'k Hè d'r genoeg van, 't zit mij tot hier zie ! (trekt vinger over de kin.)

LIEVEN : Wat moet er dan van 't land geworden ?

FONS : As gij blijft:.. Maar dan kunnen d'heren zelve komen boeren. Maar weet ge wat gij wilt: 'n ander de lesse spellen, en zelf 'n doet ge niets, 't doet: de gaai afgeven met dingen die g'in boeken leest, stomme smerige boeken, 'n kasse vol en uwe kop d'r bij... Daar zetten ze zeker ook de meissens in de beste kamer ?

LIEVEN : Is 'n meissen minder ?

FONS : Neen : ze zullen meer zijn of de bazen. We zullen zeggen dat 't prinsessen zijn... En Belle, da's nu juist 'n prinsesse.

LIEVEN : (sterk) Ze zou 't kunnen zijn.

FONS : Bravo ! Nu draait de vijze heel los. 'n Prinsesse die de koeien melkt en de zwijnen bestelt... 'n Prinsesse, haha... (Midden zijn lach blijft hij steken, neemt Lievens houding scherp waar) Verdomd ! Hoe dat 'k niet vroeger gezien heb: Belle en gij...

Belle is uw lief ! Uw lief !

LIEVEN : (schrikt, stottert) Ik, da's...

FONS : Ziet ge !... Awel proficiat; proficiat zulle ! As datzal gekend zijn... Nu weet ik genoeg: hij heeft 'n prinsesse, hahaha.

(Gooit handdoek op een stoel, neemt 'n hoed, gaat naar de deur toe, draait zich om) Wanneer trouwt ge'r mee ?

LIEVEN : (schouderophalend) Da's mij te klein om op te antwoorden... Maar gij, wanneer trouwt gij ?

FONS : Ik ?

LIEVEN : (fel) Ja... Wanneer trouwt gij mee uw pop uit de Pluimstrate ?

(Fons verrast, blijft staan.)

LIEVEN : Ja, ja, 'k weet 't wel.

FONS : Wat zoudt ge weten ?

LIEVEN : Dat 't geen mens is, maar 'n stuk vlees met linten en strikken getooid...

FONS : (hevig) Zwijg, zot ! Maar gij vrijt in den duik hé ! An 'n simpel meissen.

LIEVEN : Da's niet waar !

FONS : Ge doet 't ! En z'is goed genoeg voor u ook, dat kortwonersjong, goed genoeg.

LIEVEN : D'r zijn schone zielen op de wereld...

(Sporre op met een paander eiers. Hij is een smal-opgeschoten jongen van zeventien jaar met ondeugend loerende ogen. Op zijn sproetkop troont een vuile stroeien hoed, zijn opgesloofde broekpijpen laten de benen bloot tot aan de knieën. De bewegingen zijn vlug: de taal snijdend-kort. Luistert uitermate nieuwsgierig.)

FONS : En zo'n zielke hedde gij gevonden... Lieven Verleye, die 'n schoon zielke gevonden heeft. (ziet Sporre) Sporre, hedde 't gehoord ?

SPORRE : 'k Hè 'ntwatte gehoord van 'n zielke. Wa' zielke is datte ?

FONS : 't Zielke van Lievens lief... Jaja, hij vrijt.

SPORRE : (verwonderd) Wie ?... Lieven ?

FONS : Lieven Verleye... Wat zegt ge nu, Sporre ?

SPORRE : (vals) Eh, waarom 'n zou Lieven niet mogen vrijen ?.. Niwaar, Lieven ? ... Vrijen is plezierig, en hij heeft de jaren... 'k Zal ik wel een kermislief hèn.

LIEVEN : (als voor zich heen) Zijn 'r geen kinders meer, met 't rein gewaad@der zedigheid ?

FONS : Pak mee, Sporre.

SPORRE : (pinkt naar Fons) Met wie gaat gij te weeg, Lieven ?

(Lieven zwijgt.)

FONS : (Bedoelt met hoofdgebauwt schotelhuis, zacht) Belle.

SPOORE : (ontsteld) Met...e...

(Lieven raadt seffens de reden van Sporre's angst, zijn gelaat vertrekt pijnlijk.)

FONS : (verbaasd) Verdomd, Sporre ! Wat scheelt 'r dan ?

SPORRE : (ontwijkend) Niet... niets ! (Zet paander op tafel om zich 'n houding te geven.)

FONS : 't Doet. (Raadt ook de reden van Sporre's angst. Barst in onbedaarlijk lachen uit) Hahaha ! Bij alle duivels ! Alle duivels toch ! Alle twee voor Belle... Twee vrijers voor zo'n pimpelmeezeke... Twee... hahaha... Hoe is 't Sporre ? Gaat ge z'n hem laten ?

SPORRE : Neen ik.

FONS : Dan kunt ge niet beter doen of 'r omme vechten. Zijt gij content, Sporre ?

SPORRE : (wit van aandoening, sterk) Ja 'k.

FONS : Gij, Lieven ?

(Lieven gewaardigt zich niet te antwoorden, keert Fons de rug toe en zet zich aan tafel.)

FONS : Durft ge niet ?

LIEVEN : Zo laag 'n sta ik niet, zij ook niet.

FONS : Ah ja, 'n prinsesse... Sporre, laat z'em, 't zal nen koninklijken trouw zijn.

SPORRE : 'k En late z'em niet !

LIEVEN : (tot Fons) Gaat ge naar 't land niet ?

FONS : (uitschietend) Verdoms kieken ! Awel ja'k. Elk zijn zaken, hé ! 't Is toch azo dat ge 't wilt hé ?... Goed, gij 't uwe en ik 't mijne... - Sporre, zie dat g'uwe man staat. (af)

SPORRE : Dat zal ik ! (Blijft, Lieven beloerend, aan tafel staan.)

(Lieven doorbladert zenuwachtig zijn boek, staat na 'n stilte op.)

LIEVEN : Sporre.

SPORRE : (wantrouwig) En dan ?

LIEVEN : Is 't waar... dat gij, met Belle ?

SPORRE : Is 't van u waar ?

LIEVEN : (wanmoedig) Ge weet wel: ik 'n doe niet, ik 'n kan niet wat 'n ander kan... Maar laat gij nu dat kind gerust... Zult ge ?

SPORRE : Jamaar, ge preekt gij voor u, en as ze met mij wil gaan ???

(Belleke opent de deur, zet 'n stapel borden op 't buffet.)

SPORRE : (vriendelijk) Is 't geen waar, Belleke ?

(Belleke begrijpt niet. Lieven is zeer angstig, weet niet wat te doen, wijst de paander.)

LIEVEN : Eh... d'eiers, Belleke.

BELLEKE : Hoeveel zijn d'r, Sporre ?

SPORRE : 'k En hèn ze niet geteld, jongske.

BELLEKE : Tiene, twaalf, zeventiene... maar zeventiene... 't En is niet vele.

LIEVEN : Van tachtig hennen.

SPORRE : (boud) En twee hanen. (tot Lieven, bot) Waarom 'n zegt ge niet dat 'k 'r van gepakt hèn ?

BELLEKE : (schrikkend) Maar Sporre !... (zet voort borden weg.)

SPORRE : Hij 'n moet 't maar niet zeggen, hij 'n is hier genen baas.

LIEVEN : Sporre, dat verbied ik u.

SPORRE : (spottend) Gij verbièden, gij ?!

LIEVEN : Ja !... En ga nu voort, voort !

SPORRE : En gij hier blijven. Maar 'k wil eerst zeker bescheid hèn, zulle !... (lief) Niewaar, Belleke, ge gaat met mij ?

BELLEKE : ?

SPORRE : Zondag, op de kermisse, g'hèt het mij beloofd.

BELLEKE : Ik ?

SPORRE : (sterk) Ja ja !

BELLEKE : (rustig) Gij hèt dat gezeid, maar ik niet.

LIEVEN : Ah !

SPORRE : 't Doet 't doet, g'hèt het mij zeker beloofd (dreigend), en ge zult meegaan ook.

BELLEKE : 't En zal niet waar zijn, Sporre.

SPORRE : Neen 't ?

BELLEKE : Neen 't... En ik hèn u dan gezeid dat ge veel te jong waart.

SPORRE : Te jong ?... Moet ge misschien 'n ouden hèn ?

BELLEKE : Maar, Sporre...

SPORRE : Awel, (wijst Lieven) pak hem, 't is ne schone: en ne kwezel en nen draaier, dat past te gare.

LIEVEN : (hevig) Buiten gij !

SPOORE : (achteruitwijkend, tot Belleke, hatelijk) Maar dat gevrij 'n is van vandaag niet, hé, djezekeskweene ?!

LIEVEN : Gij lafaard !... Weg !

(Sporre vlug af. Belleke is heel ontdaan en uiterst beschaamd. Het schreien staat haar nader dan het lachen)

LIEVEN : (Weet niet goed wat gedaan) ...Belleke, 't en is niet waar, hé ? Ge gelooft hem toch niet ?

BELLEKE : Oh neen ik, Lieven.

LIEVEN :... Ik ben zo blij, Belleke. Zo blij, dat ge niet meegaat met Sporre... Gij ook 'n zijt niet lijk al d'andere, ge zijt zoveel anders... En ge wilt leren... As ik u wijze op de natuur, u zeg hoe schoon ze is, dan kijkt ge, kijken, en dan vindt gij ook alles schoon. Rondom ons ligt 't paradijs, en den mensen 'n zien 't niet, 'n weten 't niet. En als ge 't ulder zegt en wijst, dan lachen ze u uit... 't Is zot, roepen ze, en ze keren u de rug toe... Gij 'n doet dat niet, Belleke, gij kijkt, ge kijkt en ge leert... En daarom houd ik van u... Kijk ne keer hoe alles schoon is op Ons Heren's wereld. (neemt 'n ei) Ziet ge dat ei ? Wat 'n wonder. Dat ei zie 'k geren. (dromerig) Geen mens, die zo'n ei kan maken, geen mens die in alle eeuwigheid...

KROESKE : (Is verschenen en groet Lieven en Belleke in de zoete West-Vlaamse spraak. Hij is 'n dik, bruingebrand ventje van rond de vijf-en-veertig jaar. Hij steekt in 'n effen donker fluwelen pak. Over zijn schouder hangt het zwart koffertje van de venters. Hij praat graag over alles, wat hij binst zijn lange tochten door Vlaanderen heeft gezien, en zijn verhalen tintelen van levenslust(en gezonde humor.)

Dag ! Dag Lieven, en dag schoon meiske.

LIEVEN : (met welkomslach) Wel, Kroeske, filosoof.

(Belleke schikt het laatste eetgerief in het buffet.)

KROESKE : (Zet zijn kofferke neer) En hoe is 't op 't Koeterhof ?..

Hoe is 't ? Is vader thus ? En hoe stelt-ie 't ?

LIEVEN : Vader is goed.

KROESKE : Da's 't bezonderste. - Wel wel wel, de beestjes zijn geweldig, 't zal voorzeker dunderen.

LIEVEN : Donderen ?

KROESKE : Mijn alaam is minen barometer. (ziet de paander) Schoon eiers, wee-je !

LIEVEN : (stralend) Schoon hé ?

KROESKE : Schone brunne. Maar g'het hier 'n groot beloop enne ?... Kijk, is Madj' hier niét meer dan ?

LIEVEN : Madj' is naar stad, zij ook was 't te lande beu. Da's heur zuster, Belleke.

KROESKE : Madje's zuster ? Wat da-je zegt.

LIEVEN : 't Is al drij maanden...

KROESKE : Maar 't is lijk 'n Lieve Vroewke.

(Belleke legt de eieren in buffet.)

KROESKE : Ge moet trachten hier lange te bluvan, wee-je, jongske ! 't Zal joe deugd doen, mijn zielke 't zal joe deugd doen, ge zult dan blozende kaakskes krigen ... 't Is hier goed, wee-je !

LIEVEN : Belleke, da's Kroeske.

BELLEKE : Ah ! Da's Kroeske ?

KROESKE : Ik zelve, min poeske... En overal gekend lijk 't olijk geld.

BELLEKE : Da's waar... Kroeske. (in schotelhuis af)

LIEVEN : 't Is nog een echt natuurkind, Kroeske.

KROESKE : Ze ziet 'r teerkes ut, teerkes... Z'en is nog maar een jaar of zeventien ?

LIEVEN : Achttien, Kroeske.

KROESKE : Z'is azo nog wa' miyd' in mij, maar dat zal wel beteren.

LIEVEN : Schuchterheid is kind der eerbaarheid.

KROESKE : Mijn zielke, 't is de zuvere waarheid... Maar da 'k nu ne keer 't gerief kost hèn, min alaam staat al an 't ovenbuur, en 't koffertje zet ik hier... Ge weet nog wel van pesseerde jaar enne ? Vier oorringen was ik kwijt... (wrokkig) Die Sporre, hè j' em nog ?

LIEVEN : (wrokkig) De lafaard.

KROESKE : Dief ! Want ie steelt lijk ne geborene dief.

(Verleye op.)

KROESKE : Wel wel, baas, baas Verleye ! En hoe is 't ? Hoe is 't mee je ?

VERLEYE : Gezond, Kroeske, gezond.

KROESKE : Dat doet mi plezier, wee-je ! Veel plezier. Ge ziet 't gezond ut ook. In plaatse van te veroederen zi -je verjoengd, waarachtig ge zit verjoengd, ge zult honderd jaar worden.

VERLEYE : Honderd percies.

KROESKE : Mijn zielke, jaja, 'k en liège niet, wee-je ! En de joengens ? En de beesten, en joenen oegst ? g' Hadt zeker weerom al de plume van de streke ?

VERLEYE : (moedeloos) 't Is 't volk...

KROESKE : 't Volk ?

VERLEYE : ...Ge 'n hèt ze niet meer as 't werk daar is. (zet zich)

LIEVEN : De stad is zo bij...

VERLEYE : 'k Krijge met grote moeite m'nen oegst binnen.

KROESKE : 't Is nog vroeg ook, baas Verleye, 't is nog vroeg.

VERLEYE : (brusk) 't En doet. 'k Ben nu laatst, ik die altijd eerst placht te zijn... Was ik twintig jaar jonger. (Staat op, doet enkele passen, driftig) d'Haver valt uit de belle, en as 't al 'n kwart twee was, lagen ze nog allemale te ronken, die lamlendigaards. (Zet zich in zijn zetel.)

LIEVEN : (springt op) Slapen ! Sliepen ze nog !... En de oegst staat te wachten... Da's toch... Ik, ik zal gaan, vader, en ik help mee, ik help, al moest ik er bij vallen. (gehaast buiten)

KROESKE : Hoe jammer, hoe jammer...

VERLEYE : Dat-ie geen twee goede benen heeft... Zeker jammer, hij heeft 'n herte voor 't land, hij is van 't boerenras... Die slag van dat peerd... Kroeske, da's 'n harden geweest.

KROESKE : 'n Jongetje van acht jaar... Maar Fons dan, baas Verleye. Fons. Is-ie misschien niet thus ?... Da's nen baas: ie kan alleen 'n halven oegst afpikken, en ie zou op ulder smoel slaan, as ze nie voorut 'n willen. Is-ie niet thus ?

VERLEYE : Wel thuis... maar. (leidt af) Jaja, de jongens, 'n zijn niet altijd lijk of we ze geren hèn.

KROESKE : Ja, ja, jong zijn ennè ! Jong zijn... En wie heeft 't niet geweest ? Gij, enik, en Jan en Pier en Sarel, en mannekes vrijen en meiskes vrijen, en Fons...

VERLEYE : (schrikkend) Fons ?... Wat is er van Fons ?

KROESKE : Eh, weet ge 't gij niet, baas ?

VERLEYE : Wát weten, Kroeske ?

KROESKE : Oh, as-je gij het niet 'n weet... Dan zullen 't leugens zijn, stinkende leugens.

VERLEYE : (angstig, kort) Welke leugens ?

KROESKE : (aarzelend) ...Aewel...e, van Fons... Vrijen, e... 't was van vrijen, enne ... Maar 't en zal niet waar zijn, en 'k en hè 't nooit geloofd ook, neen 'k, 'k en hè 't nooit geloofd.

VERLEYE : Nu geloof ik het wel.

KROESKE : (protesterend) Oh ! Ik niét, minzielke, ik niet. Wat zoe Fons ?... Maar Lieven, den dien is nekeer goed, daar hè 'k moeten naar kiken, as den dien nie(verbeterd 'n is. 'k Ben zeker dat-ie nog nen beer van 'n vent wordt. Nie'waar, ie es vele verbeterd ?

VERLEYE : Hij is verbeterd.

KROESKE : Zie je wel ! 'k Had 't al van 't eerste af in de mot... Maar da 's nu nekeer overal 't zelfde waar da 'k ga: de rijke mensen klagen, en d'armè=boffen, maar geef den boffer een brood, de klager 'n heeft geen nood. En wat heeft den baas nu te vertinnen, of te stoppen of te kussen ? (Leutig, op maat en klank.) Zondag kerremis, alles proper alles net, lijk 'n vroewmens geblanket.

VERLEYE : (door de keuken) Belleke !

(Belleke in de deur.)

VERLEYE : Ge kijkt seffens naar de bermijten en naar 't ander gerief, en geef wat 'r te vermaken of te vertinnen is.

BELLEKE : Ja, baas.

KROESKE : Haast u, braaf kind, 'k zal joe toen nekeer ene wizen as ik em zie... Jaja, geloof je mi niet ?

BELLEKE : De lepels en de fersetten ook ?

KROESKE : Laatst, Belleke, die doe 'k altijd laatst, da's den boekee voor de kerremis.

(Belleke af. Medard op. Hij is een klein prétentieus persoontje van rond de dertig, met pince-nez en puntbaardje. Zijn jas en grijze broek zijn afgedragen en allesbehalve modieus. Als hij niet zenuwachtig is, voert hij 'n gebrekkig letterkundige taal.)

MEDARD : Dag vader. Wat gebeurt er op 't land dan ?

VERLEYE : (schrikkend) Op 't land ?

KROESKE : Wel wel, onze meneer den dokter.

MEDARD : Van verre zag ik dat al 't volk in 'n ronde stond te gekken en te lachen.

VERLEYE : En Fons ?

MEDARD : Is Fons daar ?

VERLEYE : 'k Peize van "ja". Hèt 'm niet gezien ?

MEDARD : (ongeduldig) Gezien... Natuurlijk ben ik tot bij 't werkvolk niet gegaan. 't Is mogelijk dat-ie te midden de bende stond met nog een.

VERLEYE : (onwillekeurig) Lieven.

MEDARD : Wat zou Lieven daar ?... Of heeft hij eindelijk begrepen dat hij ook kan meehelpen ?

VERLEYE : Ge weet toch wel dat de jongen niet 'n kan... Tien kereng honderd keren heeft-ie gebost, en honderd keren heeft-ie 't moeten laten liggen.

MEDARD : Ja... Spijtig genoeg. Anders zou de oogst misschien vroeger af zijn.

VERLEYE : (voelt zich vernederd) Als ge 't volk nie meer 'n krijgt.

KROESKE : (aan 't schotelhuis) Vind ge 't, Belleke ?

MEDARD : (tot Verleye) Hoe doen d' ander boeren ?

BELLEKE : (in schotelhuis) 'k Komme, Kroeske.

VERLEYE : d'Andere ?

MEDARD : Ja. 'k Zie dat heel de vlakte geschoren is.

VERLEYE : Hovekes van één of twee peerden, en al mee eigen volk.

MEDARD : (vinnig) Ja, we moesten allemaal thuis gebleven zijn.

VERLEYE : (verwijtend) Maar Médard... Hè'k u ooit gevraagd van thuis te blijven ?... Ge studeerdet liever...

MEDARD : (Wil 't met Kroeske weer goed maken) Hewel, Kroeske, wat denkt gij er van ?

KROESKE : Van watte, meneer den dokter ?

MEDARD : Wat zoudt gij liever zijn, dokter of boer ?

KROESKE : (dralend) Ghe...ghe... Mag 'k rechtut min gedacht zeggen ?
Rechtut ?

MEDARD : Ah ! Ge zoudt liever boer zijn ?

KROESKE : Ja'k, meneer de...

MEDARD : En waarom ?

KROESKE : Wel, omda 'k vinde... Nu ga-j' horken wee-je ! Nu ga-j' horken.
Maar 'k mag toch rechtut mijn gedacht zeggen, ennè ?

MEDARD : Kom 'r maar mee uit ! Toe !

KROESKE : Ge ga nie kwaad zin, hè ?

MEDARD : Zeg maar op.

KROESKE : Omdat nen heereboer de schoonsten stiel heeft van de wereld,
en nen dokter de vulsten.

MEDARD : De schoonsten ! nen boer ?

KROESKE : Ja ja.

MEDARD : (neus ophalend) Beesten, land, vette, beer, he !

KROESKE : Da 's van ne koeiboer, meneer den dokter, ja, da's waar.

MEDARD : Aha !

KROESKE : Maar nen heereboer heeft zin knechten ennè ! Ie heeft zin
knechten. En gi, meneer den dokter, hee-je gi ook joen knech-
ten om enen zinen eersdarm weer in te steken as-ie utgekomen ?..

MEDARD : (gekrenkt, van uit de hoogte) Elk z'n opinie daarover, hé ?

KROESKE : (nederig beamend) Zeker zeker, meneer den dokter, dat zegge
'k ik ook, en 't groot geld doet 'r ook veel an, hé ? Schrikkelijk
vele.

BELLEKE : (op) Hier, Kroeske.

KROESKE : Ah ! (Neemt handig een en ander gerief aan) Dankje, Belleke.

BELLEKE : En d'r staat nog 'n kapotte bermijte buiten.

KROESKE : We gaan d'r naar kiken, we daan d'r naar kiken. Dag, meneer
den dokter.

(Medard gewaardigt zich niet Kroeskes groet te beantwoorden.)

KROESKE : (aan de deur) Baas Verleye, 'k ga mi daar maar weer an 't
ovenbuur zetten, hé ?

VERLEYE : Ja, Kroeske.

(Kroeske af. Belleke af.)

MEDARD : 'k Rijd naar Dallegghem... Maar is 't vandage niët dan dat
Karel thuis komt ?

VERLEYE : Met den trein van te vieren, heeft-ie geschreven.

MEDARD : Ja... 'k Zal langs hier terugkomen... Zou 't niet donderen ?

VERLEYE : 't Is te peizen, de koppen steken te gâre.

(Belleke op, in 't schotelhuis terug af.)

MEDARD : Die meid ziet 'r toch te zwak uit om boerenwerk te verrichten.
'r Zuster was van 'n ander model.